

Date - 14-09-2025

السلام علیکم

حضرت مفتی صاحب قبلہ کی بارگاہ میں عرض ہے کی:- ہماری مسجد کے امام ہر ماہ میں تقریباً 13 - 14 دن فجر کی نماز میں حاضر رہتے ہیں اور 15-16 دن نہیں آتے ہیں۔ فجر میں نہیں آنے کے وجہ پوچھنے پر فرماتے ہیں کی جان بوجھ کر نہیں کرتا، میری نیند نہیں کھلتی ہے۔ مفتی صاحب قبلہ کی بارگاہ میں عرض ہے کی کیا یہ عذر شریعت کی نگاہ میں قابل قبول ہے، اور کیا انکے پیچھے ہماری بقیہ نماز پجگانہ، جمعہ، عیدین و نماز جنازہ درست ہوگی۔ حضرت کی بارگاہ میں گزارش ہے کی رہنمائی فرمائیں۔

المستفتی:- نجم الثاقب قادری اسماعیلی، ہزاری باغ، جھارکھنڈ۔

الجواب بعون الملک الوہاب

وعلیکم السلام

نماز دین اسلام کا رکن اور ارکان اسلام میں شہادتین کے بعد سب سے عظیم فرض ہے۔ قرآن و حدیث میں اس کی فرضیت اور ترک کرنے والوں کے انجام پر سخت وعیدیں آئی ہیں - حضور ﷺ نے فرمایا - ہمارے اور کافروں کے درمیان فرق نماز ہے، جس نے (فرض) نماز چھوڑی اس نے کفر کیا۔ (ترمذی و ابن ماجہ)

ایک دوبار بھی سستی سے نماز چھوڑ دینا سخت گناہ کبیرہ ہے، توبہ لازم ہے۔

-لہذا اگر واقعی امام مسجد فجر کی نماز چھوڑنے کا عادی ہے اور سوتا رہتا ہے تو ایسا امام سخت فاسق و فاجر ہے اس پر توبہ اور ترک شدہ نمازوں کی قضاء فرض ہے اور ہر ماہ تقریباً 14 دن نیند کی وجہ سے نماز فجر ترک کرنا کوئی شرعی عذر نہیں

-لہذا ایسے امام کو منصب امامت سے برطرف کر دینا چاہئے

واللہ اعلم بالصواب

اُسسلاام اُلئکُم

हज़रत मुफ़्ती साहिब क़िबला की बारगाह में अर्ज़ है की:- हमारी मस्जिद के इमाम हर माह में तक़रीबन 13 - 14 दिन फ़जर की नमाज़ में हाज़िर रहते हैं और 15-16 दिन नहीं आते हैं। फ़जर में नहीं आने के वजह पृच्छने पर फ़रमाते हैं की जान बूझ कर नहीं करता, बल्कि मेरी नींद नहीं खलती है। मुफ़्ती साहिब क़िबला की बारगाह में अर्ज़ है की क्या ये उज़्र शरीअत की नज़र में क़ाबिल क़बूल है, और क्या इनके पीछे हमारी बाक़ी नमाज़-ए-पंजगाना, ज़मा, ईदैन व नमाज़े जनाज़ा दरुस्त होगी। हज़रत की बारगाह में गुज़ारिश है की रहनुमाई फ़रमाएँ। मुस्त्फ़्ती :- नज़्मुस्साक्रिब कादरी इस्माइल, हज़ारी बाग़, झारखंड -

अल-जवाब

व'अलैकुम अस्सलाम

नमाज़ दीन इस्लाम का रुकन और अरकान-ए-इस्लाम में शहादतैन के बाद सबसे अज़ीम फ़र्ज़ है। कुरआन व हदीस में इसकी फ़र्ज़ियत, और तरक़ करने वालों के अंजाम पर सख़्त वईदें आई हैं -

हज़र पर नूर ﷺ ने फ़रमाया - हमारे और काफ़ि़रों के दरमियान फ़र्क़ नमाज़ है, जिसने (फ़र्ज़) नमाज़ छोड़ी उसने कुफ़्र किया, (तिर्मिज़ी व इब्ने माजह)

एक दो बार भी सस्ती की वजह से नमाज़ छोड़ देना सख़्त गुनाह-ए-कबीरा है, तौबा लाज़िम है। लिहाज़ा अगर वाक़ई इमाम मस्जिद फ़जर की नमाज़ छोड़ने का आदी है और सोता रहता है तो ऐसा इमाम सख़्त फ़ासि़क़ व फ़ाज़िर है उस पर तौबा और तरक़ शदा नमाज़ों की क़ज़ा फ़र्ज़ है- और हर माह तक्ररीबन 14 दिन नींद की वजह से नमाज़ फ़जर तरक़ करना कोई शरई उज़्र नहीं। लिहाज़ा ऐसे इमाम को मंसब-ए-इमामत से बर-तरफ़ कर देना चाहिए-

والله اعلم بالصواب

Assalamu'Alaikum,

Respected Mufti Sahib Qibla,

It is submitted that in our mosque the Imam is present for the Fajr prayer only about 13–14 days each month and is absent for 15–16 days. When asked why he misses Fajr, he replies that it is not deliberate, but that he simply does not wake up. We request guidance whether this excuse is acceptable in the eyes of Shariah, and whether the remaining daily prayers, Jumu'ah, the two Eid prayers, and funeral prayers performed behind him are valid.

Questioner: Najm us Saqib Qadri Ismail, Hazaribagh, Jharkhand

---

The Answer

Wa-alaikum as-salam.

Prayer is a pillar of Islam and is the most important duty among the pillars of Islam after martyrdom, the greatest obligation. The Qur'an and Hadith strongly emphasize its obligatory nature and warn of severe consequences for neglecting it. The Messenger of Allah Muhammad ﷺ said: "The distinction between us and the disbelievers is the prayer; whoever abandons it has committed disbelief."

(Tirmidhi and Ibn Majah)

Even missing the prayer out of laziness once or twice is a grave major sin and requires repentance.

Therefore, if the mosque's Imam is truly in the habit of missing Fajr prayer and keeps sleeping, such an Imam is a flagrant sinner (fāsiq, fājir). Repentance and making up the missed prayers are obligatory upon him.

Sleeping through Fajr on roughly 14 days each month is not a valid excuse in Shariah.

Accordingly, such an Imam should be removed from the position of Imamate.
And Allah knows best.

والله اعلم بالصواب

صح الجواب والله تعالى اعلم بالصواب.

صدر مفتی

مفتی اعظم اترکھنڈ، خلیفہ حضور تاج الشریعہ
محمد ذوالفقار خان نعیمی ککراوی غفرلہ ولوالدی
کاشی پور اترکھنڈ

کتبہ

مفتی محمد واصف خان الرضوی
ہلدوانی نینی تال اترکھنڈ

فاؤنڈر

محمد الفاظ عباسی ازہری
کاشی پور اترکھنڈ